

Lisanslı Depoculuk ve Yetkili Sınıflandırıcılık Yönetmelik Taslakları Hakkında Bilgilendirme

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan ve sektördeki bazı kuruluşların görüşüne sunulan “Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı” ile “Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı”, Federasyonumuzca detaylı biçimde değerlendirilmiş ve görüşlerimiz resmi yazı ile Bakanlığımıza iletilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik Taslakları ile, lisanslı depoculuk sistemine yönelik yapısal, idari ve teknik boyutlarda önemli değişiklikler öngörülmekte, bu kapsamda anılan düzenlemelerin temel eksenini;

- Lisanslı depo işletmeleri ve yetkili sınıflandırıcı laboratuvarlar nezdinde gerçekleştirilecek denetimlerin, Bakanlıkça yetkilendirilecek tek bir denetim kuruluşu tarafından yapılmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi,
- Lisanslı depo işletmelerinin, yalnızca kendi şubeleriyle sınırlı olmak kaydıyla yetkili sınıflandırıcı olarak faaliyet gösterebilmelerine imkân tanınması,
- Lisanslı depo ücret tarifelerine yönelik hükümlerin getirilmesi,
- Lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünlerin takibi ile analiz ve sınıflandırma işlemlerinin elektronik ortamda izlenmesini sağlayacak bir Lisanslı Depo Bilgi Sistemi’nin kurulması,
- Ürün miktarının tespiti amacıyla seviye ölçüm sistemi ile numune alma ve analiz süreçlerinin güvenilirliğine ve izlenebilirliğine yönelik teknik düzenlemelerin yapılması oluşturmaktadır.

Federasyonumuzca yapılan değerlendirmelerde, lisanslı depoculuk sisteminin sürdürülebilirliği, yatırımların korunması, sistemin güvenilirliğinin artırılması ve işleyişin sadeleştirilmesi ilkeleri esas alınmış, bu çerçevede sektörel denetim kapasitesini artırma, şeffaflık ve izlenebilirliği güçlendirme ile dijitalleşme sürecini hızlandırma gibi açılardan olumlu etkiler doğurabileceği değerlendirilen düzenlemelere destek verilmiş, bununla birlikte, yatırım ortamı, idari süreçler ve maliyetler açısından ilave yük ve belirsizlikler doğurma riski taşıyan hükümlere ilişkin olarak ise somut, dengeli ve uygulanabilir öneriler geliştirilmiştir.

Üyelerimizin bilgilendirilmesi amacıyla öne çıkan başlıklar ve değerlendirmeler aşağıda özetlenmiştir:

1. Denetim Mekanizmasının Yeniden Yapılandırılması

Taslak düzenlemelerde, lisanslı depo işletmeleri ile yetkili sınıflandırıcı laboratuvarların, Bakanlıkça yetkilendirilecek tek bir denetim kuruluşu tarafından denetlenmesi öngörülmektedir.

Federasyonumuz, bu yapıyı şeffaflık ve kurumsallaşma açısından ilkesel olarak desteklemektedir.

Ancak, denetim kuruluşunun görev alanının referans yetkili sınıflandırıcılarla çakışmaması, yıllık denetim sayısının işletmelerin iş akışını aksatmayacak şekilde sınırlandırılması, denetim faaliyetlerinden doğacak maliyetlerin makul seviyede tutulması ve sistem genelinde şikâyetlerin iletilebileceği, denetim kuruluşunun kontrolünde ve gerektiğinde referans yetkili sınıflandırıcıların da işlem tesis edebileceği merkezi bir şikâyet hattının oluşturulması gerektiği değerlendirilmiştir.

2. Bilgi Sisteminin Kurulması

Taslak düzenlemelerde, lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünlerin takibi ile yetkili sınıflandırıcılar tarafından yürütülen analiz ve sınıflandırma işlemlerinin elektronik ortamda izlenmesini sağlamak üzere “Lisanslı Depo Bilgi Sistemi”nin kurulması öngörülmekte, sistemin kurulması ve işletilmesine ilişkin sorumluluk TÜRİB’e verilmektedir. Federasyonumuz, bu uygulamayı lisanslı depoculuk ve yetkili sınıflandırıcılık faaliyetlerinin daha şeffaf, izlenebilir ve denetlenebilir bir yapıya kavuşturulması açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir.

Ancak, sistemin kurulumu ve işletimine ilişkin maliyetlerin yalnızca lisanslı depo işletmelerine yüklenmemesi, bu kapsamda kamu desteği mekanizmalarının devreye alınması ve maliyetlerin yatırım ortamını olumsuz etkilemeyecek şekilde tüm ilgili paydaşlar arasında adil biçimde paylaşılması gerektiği mütalaa edilmiş, ayrıca sistemin güvenli, kesintisiz, etkin ve kullanıcı dostu şekilde işletilmesi, devreye alınmadan önce gerekli teknik hazırlıkların tamamlanması ve kullanıcı bilgilendirmelerinin yapılması önerilmiştir.

3. Lisanslı Depo İşletmelerinin Yetkili Sınıflandırıcılık Faaliyetinde Bulunması

Taslak düzenlemelerde, lisanslı depo işletmelerine yalnızca kendi şubeleriyle sınırlı olmak üzere yetkili sınıflandırıcı olarak faaliyet gösterme imkânı tanınmaktadır. Federasyonumuz, konu hakkında Ülke genelinde faaliyet gösteren 50 kişilik delege grubu ile gerçekleştirdiği anketin neticesini de dikkate alarak bu düzenlemenin, analiz ve sınıflandırma süreçlerinde tarafsızlık ve bağımsızlık ilkeleri bakımından ciddi sakıncalar doğurabileceğini değerlendirmiş, bu çerçevede, yetkili sınıflandırıcılık faaliyetlerinin lisanslı depo işletmelerinden yapısal ve yönetsel olarak tamamen ayrı bir yapıda sürdürülmesinin esas olduğunu vurgulamıştır.

4. Teminat Yükümlülükleri

Taslak düzenlemelerde, kiracı olan ya da taşınmazları üzerinde herhangi bir ipotek bulunan lisanslı depo işletmelerine ilave teminat yükümlülüğü getirilmekte, bu kapsamda teminat oranının %30'a çıkarılması öngörülmekte, teminat tarifesı dönemleri yeniden belirlenmekte ve Bakanlığa tarife dönemleri dışında temel teminat oranını güncelleme yetkisi tanınmaktadır.

Federasyonumuz, teminat sistemine ilişkin söz konusu değışikliğin uygun olmadığı ve sektörün gelişimine olumsuz etkiler doğurabileceği kanaatini ifade etmiştir. Bununla birlikte, ilgili düzenlemenin hayata geçirilmesinin zaruri olması halinde, teknik çerçevenin daha açık, ölçülebilir ve denetlenebilir bir yapıya kavuşturulması, ayrıca, getirilen ek teminat yükümlülüğünün özellikle yeni yatırımlar ile küçük ve orta ölçekli işletmeler açısından önemli bir maliyet unsuru oluşturmaması için, bu yükümlülüğün riske dayalı, esnek ve kademeli bir yapıda düzenlenmesi gerektiğini vurgulanmıştır.

Bu çerçevede;

- Lisanslı depo tesisinin en azından teminat mektubu karşılığında banka nezdinde teminat olarak gösterilebilmesi ve bu yöntemi tercih eden lisanslı depo işletmeleri için teminat oranının %15 olarak korunması,
- Lisanslı depo tesisinin ipoteğini Tazmin Fonuna teminat olarak veren işletmelere uygulanacak oranın %15 ile sınırlı tutulması, bu kapsamda, Fona verilen ipoteklerin teminatı karşılama oranının %75 seviyesinden ticaret borsalarına uygulanan %90 seviyesine yükseltilmesi,
- Tapuda yapılacak işlemler için harç muafiyeti sağlanması,
- Ek teminatın yalnızca ciddi mevzuat ihlalleri sonrasında faaliyete yeniden başlamak isteyen işletmeler için zorunlu tutulması,
- Üst kullanım hakkı yoluyla kiralanan tesislerde ek teminat zorunluluğunun getirilmesi halinde, bu tesislerin de ipotek yoluyla Tazmin Fonuna teminat gösterilebilmesine imkân tanınması ve bu durumdaki lisanslı depo işletmeleri için teminat oranının %15 olarak muhafaza edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Öte yandan, taslak düzenlemelerde, yetkili sınıflandırıcılara yönelik teminat sisteminin tamamen kaldırılması Federasyonumuzca sakıncalı bulunmuş, ürün analizlerinden doğabilecek hataların tazminine yönelik olarak asgari düzeyde teminatın korunması veya eşdeğer güvence sağlayacak alternatif teminat ve risk yönetimi araçlarının getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Benzer şekilde, referans yetkili sınıflandırıcılar için herhangi bir güvence mekanizması öngörülmemesi, sistemin güven esasına dayalı işleyişinin zayıflatılmaması gerektiği yönüyle yeniden değerlendirilmesi gereken bir husus olarak dile getirilmiştir.

5. Kuruluş ve Faaliyet İznine İlişkin Düzenlemeler

Taslak düzenlemelerde, kuruluş izni alan şirketlerin, işletmenin bina ve tesislerinin yapılacağı taşınmazla dair tapu belgesi veya kira sözleşmesini en geç bir yıl içinde Bakanlığa sunmaları zorunlu hale getirilmektedir. Federasyonumuz, bu düzenlemeyi sektörün kurumsallaşması ve yatırım ciddiyetinin artırılması açısından olumlu değerlendirmektedir. Bununla birlikte, gerçekten yatırım yapacak girişimcilerin korunması, spekülasyon başvurularının ayıklanması ve yatırım sürecinin daha etkin yönetilebilmesi amacıyla, söz konusu sürenin bir yıl yerine altı ay olarak belirlenmesi ve iki yıllık faaliyet izni sürecinin bu süreden sonra başlatılması önerilmiştir.

Ayrıca, kuruluş izni verilen şirketlerin mali yeterliliğinin güçlendirilmesi amacıyla, asgari ödenmiş sermaye tutarının 5.000.000 TL olarak belirlenmesi tavsiye edilmiştir.

6. Numune Alma, Şahit Numune ve Etiketleme Süreçlerine İlişkin Düzenlemeler

Taslak düzenlemelerde, laboratuvar güvenliğine ilişkin şartlar genişletilmekte, kontrollü giriş-çıkış uygulaması laboratuvar dışında yer alan şahit numune saklama odalarını da kapsayacak şekilde düzenlenmektedir. Ayrıca, numunelerin alınması, taşınması ve tesliminin yalnızca numune alma personeli tarafından yapılması ve numune etiketlerinin yalnızca yetkili sınıflandırıcı tarafından bastırılması hükme bağlanmakta, hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar için alınan numunelerin, numune sahibince iadesi istenmişse muhafaza süresi sonunda iade edilmesi, iadesi istenmemişse yetkili sınıflandırıcı tarafından satış, bağış veya başka şekilde değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Federasyonumuz, bu iş ve işlemlerin açık, izlenebilir ve denetlenebilir bir yapıda gerçekleştirilmesini önemli görmekte, bu doğrultuda, söz konusu hükümlerin ürün bazlı istisnaları içerecek şekilde ele alınmasını, şahit numune saklama odaları ile numune alma alanlarında yürütülen işlemlerin sürekli kamera kaydı ile izlenmesini ve bu kayıtların denetim kuruluşu ile referans yetkili sınıflandırıcıların erişimine açık olmasını gerekli görmektedir.

Bunun yanında, şahit numune süreçlerinin mudi açısından güvenilirliğini artırmak ve olası suistimallerin önüne geçmek amacıyla, numune alma işleminin mudi tarafından doğrudan izlenebilir şekilde gerçekleştirilmesini, talep hâlinde güvenilirlik koşullarına haiz üçüncü bir şahit numunenin mudiye teslim edilmesini, ambalajında bozulma tespit edilen şahit numunelerin geçersiz sayılmasını, numunelerin saklama sürelerinin ürün türüne göre net olarak belirlenmesini ve şahit numuneye ilişkin mudiye tanınan itiraz süresinin 10 iş günü olarak düzenlenmesini önermiş bulunmaktadır.

7. Geçiş Süreci

Taslak düzenlemelerde, sistemin yeni yapısına geçişin kademeli ve kontrollü biçimde sağlanması öngörülmekte, bu yaklaşım Federasyonumuzca yerinde bir adım olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, geçiş sürecine ilişkin hükümlerin, sektörün mevcut hazırlık düzeyine uygun, gerçekçi ve uygulanabilir nitelikte olması gerektiği vurgulanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, denetim kuruluşunun faaliyete başlaması ve diğer yükümlülüklerin devreye girmesiyle birlikte lisanslı depo işletmeleri açısından oluşacak ilave maliyetlerin göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiş, bu kapsamda, oluşacak mali yüklerin işletme sürdürülebilirliğini sekteye uğratmaması için kira ücretlerinin güncellenmesi ve buna imkân tanıyacak şekilde mevcut Yönetmelikte değişiklik yapılması önerilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Lisanslı Depoculuk Federasyonu

Yönetim Kurulu Başkanı

Mahmut GÜZEL